

Aan Vereniging Nederlandse Gemeenten, t.a.v. Kees van der Laan, Mark van Waas
Van Lex Hendriksen, 0646215266, ahendriksen@haarlem.nl
Onderwerp korte reactie Metropoolregio Amsterdam op concept NPCE.
Datum 25 november 2022

Geachte heren, beste Kees en Mark,

Zoals bekend heeft de Metropoolregio Amsterdam met de inliggende overheden (30 gemeenten, twee provincies en de Vervoerregio Amsterdam) een krachtige samenwerking op Circulaire Economie. Gegeven de inhoudelijke speerpunten daarbinnen, circulair inkopen (in 2025 is 50% van de MRA inkoop circulair en rond 2030 100%), de aanpak op grondstofstromen (met nadruk op plastic, textiel, luiers en biograndstoffen) en integrale gebiedsgerichte aanpak (met ook inzet op circulair bouwen en verduurzaming van bedrijventerreinen), biedt het geactualiseerde NPCE voor ons veel aanknopingspunten.

Dit laat onverlet dat het nu voorliggende concept ons op vier punten aanleiding geeft tot een korte reactie¹. Het gaat om het volgende:

1. Wat wordt precies in 2050 bereikt?

In het NPCE valt te lezen dat in 2023 een traject wordt gestart om op basis van scenario's te komen tot een nadere concretisering van de nationale opgave richting 2050 en wat dit betekent voor 2030. In de scenario's wordt zoals in de tekst opgenomen rekening gehouden met de grondstoffenbehoefte voor de bouwopgave, de energietransitie en de vergroening en digitalisering van de industrie en de (on)mogelijkheid om deze circulair in te vullen. Aangegeven wordt dat er momenteel onvoldoende zicht is op de mogelijke effecten en de haalbaarheid van een tussentijdse doelstelling en dat daarom dit traject noodzakelijk is. In 2024 zal hierover uitsluitel komen. Waarbij is opgenomen, dat verkend wordt in hoeverre het mogelijk is om aansluiting te zoeken bij de voorgestelde reductiepercentages voor de

---

¹ In algemene zin verwijzen wij u naar de lobby agenda voor circulaire economie die in september 2022 is vastgesteld door de MRA. Deze is gericht op de vijf onderdelen voor public affairs en lobby die in februari 2022 door het PHO Duurzaamheid zijn vastgesteld. Het betreft lobby inzet naar Europa en/of het rijk op de onderdelen textiel, plastics, circulaire bouw, vergroenen van de belastingen en het komen tot een gewijzigde afvalregelgeving waarbij de splitsing tussen huishoudelijk afval en bedrijfsafval is weggenomen.

grondstoffenvoetafdruk binnen de EU taxonomie van 50 procent in 2030 en 75 procent in 2050.

Wij begrijpen deze invalshoek en zien ook de noodzaak voor deze verkenning. De vraag is echter wel hoe deze moet worden gezien in relatie tot de doelstelling om in 2050 volledig onafhankelijk te zijn van het gebruik van organische grondstoffen. Deze ambitie, nog in het vorige nationaal programma zo duidelijk aangegeven, komt met dit onderzoek en verkenning toch niet ter discussie te staan? Juist omdat er zoveel zijpaden en hobbels zijn om tot de doelstelling 2050 te komen, is het nodig heel scherp aan de wind te zeilen en indien nodig instrumenteel en financieel bij te sturen. Nu lijkt het er op of de uitkomsten van het uit te voeren onderzoek bepalend worden.

Wij pleiten ervoor om in het NPCE heel expliciet aan de ambitie voor 100% Circulair in 2050 vast te houden.

2. Verduidelijken via welke processen Rijk, regio's en decentrale overheden beleidsdoelen en ambities samen gaan realiseren en elkaar in hun rollen kunnen versterken

In het NPCE zijn de beleidsdoelen scherp benoemd. Minder helder is echter onderkend dat Rijk en decentrale overheden (vooral ook de regio's) elkaar hard nodig hebben om deze van de grond te krijgen. Het is een combinatie van 'top down' en 'bottom up'. Nu leest het veelal zo dat gemeenten puur voor de uitvoering staan. Terwijl juist ook gemeenten met concrete initiatieven processen kunnen versnellen.

Dit laat onverlet dat decentrale overheden ook duidelijke contouren van Rijkszijde nodig hebben. Zonder duidelijke rijkscontouren, bijvoorbeeld in de vorm van wet- of regelgeving, is het voor decentrale overheden lastig om gewenst beleid tot stand te brengen. Een voorbeeld hiervan is het materialenpaspoort. Onze ervaring is dat de bouwwereld dit niet gaat toepassen, tenzij hiervoor landelijke kaders worden vastgelegd. En zo zijn er meer voorbeelden.

Wij doen een beroep op de VNG om er op te sturen dat in het NPCE bij de diverse onderdelen scherp wordt gemarkeerd hoe Rijk en regio elkaar gaan versterken en aanvullen en hoe gezamenlijk tot het bereiken van de gestelde doelen wordt gekomen. In het NPCE moet helder worden wat van de regio's verwacht wordt, maar ook hoe regio's worden gefaciliteerd om dit ook te kunnen waarmaken.

3. Implementatie motie 'stop met sturen aan de achterkant'

Deze motie is – zoals bekend - door nagenoeg alle gemeenten onderschreven. Een helder signaal dat er echt een verschuiving nodig is door de verantwoordelijkheid voor het sluiten van kringlopen (ook in financiële zin) neer te leggen bij de producent. Niet alleen om Circulair tot structurele oplossingen te komen, maar ook vanuit een breder welvaart begrip en omgevingsdenken.

Wij juichen toe dat in het NPCE wordt toegewerkt naar het bereiken van de hoogste sporten op de R-ladder en onderkennen ook het belang en de noodzaak daarvan. We moeten daarbij echter wel oppassen niet een nieuwe stroom van lineair tot stand gebrachte half circulaire producten te genereren. We kunnen als maatschappij niet doorgaan met enorme inspanningen aan de 'achterkant', terwijl de 'voorkant', de producent de verwerking van zijn niet-circulaire producten aan ons laat.

Ook missen wij in het NPCE een harde impuls die maakt dat we echt van het nog altijd te veel verbranden, over gaan naar recyclen en komen tot die hogere sporten van de R-ladder. Wij missen als decentrale overheden het instrumentarium om hierin te sturen en dit af te dwingen.

Wij missen een scherpe uitwerking van de omslag naar de productie- en ontwerp kant die juist nu, met deze geactualiseerde versie van het NPCE, in gang moet worden gezet. Waarbij wij ons realiseren dat voor ontwerp ook tijd nodig is en moet worden gegeven. Wat gaat het Rijk concreet doen om tot de producentenverantwoordelijkheid te komen en wat betekent dit voor de aanscherping van het eerder geformuleerde instrumentarium?

Ook zien wij graag dat de elementen die recent in de Tweede Kamer naar voren zijn gebracht tijdens de begrotingsbehandeling van het onderdeel Circulaire Economie, in het NPCE worden betrokken. Graag hiervoor uw aandacht.

4. Regionale inzet en governance

Als circulaire koploper herkent de MRA uiteraard wat in onder meer paragraaf 2.3 en in hoofdstuk 5 is opgenomen over de kracht van het belang van regio's. Wij hebben echter twijfels over het voorstel om de rol van de regio's op dit thema vorm te geven via een structuur zoals die bestaat voor de Res-en. Waar de opgave voor de RES-regio's immers scherp is te formuleren, ligt dat voor de regionale opgaven op het terrein van circulaire economie veel lastiger. Een extra complicerende factor daarbij is dat het relevante schaalniveau lastig eenduidig te bepalen zal zijn, o.a. omdat per materiaalstroom het optimale schaalniveau voor inzameling en verwerking van reststromen verschilt.

De kracht zit wat ons betreft juist in de regionale samenwerkingsverbanden die inmiddels zijn ontstaan. Voorkom een structuurdiscussie en geef decentrale overheden de ruimte om de juiste vorm van en het juiste schaalniveau voor samenwerking te kiezen. Top-down sturing vanuit het Rijk en bottom-up initiatieven van decentrale overheden moet elkaar vinden. Dat vraagt om dialoog, uitwisseling van kennis en ervaringen, gevolgd door regie vanuit de Rijksoverheid. Een goed voorbeeld is textiel: decentrale overheden hebben door hun visie op publiek textiel mede bijgedragen aan het ontstaan van het programma circulair textiel van de Rijksoverheid, waarmee regie genomen wordt door het Rijk.

Samenwerking tussen rijk en regio's is ook gewenst om keuzes te maken over hoe om te gaan met de dilemma's waarmee we in de praktijk worden geconfronteerd:

- Korte termijn focus op recycling vs. lange termijn focus op hogere R-ladder stappen: welke focus kiezen we?
- Kleine initiatieven hoog op de R-ladder vs. grotere impact door wet- en regelgeving lager op de R-ladder: er ontbreekt een push van verbranding naar recycling.
- Korte termijn politieke processen vs. lange termijn effecten: het aanpassen van ontwerpprocessen kost meer tijd dan politiek-bestuurlijk beschikbaar is, dat is een dilemma voor de uitvoering.

Als regio wil de MRA graag aansluiten op en betrokken zijn bij de uitvoering van het NPCE. Naar wij uit hoofdstuk 5 begrijpen loopt deze nu via transitieteams en binnenkort via procestafels. Dat de VNG hier het voortouw neemt is gelet op de bestuurlijke verhoudingen logisch. Om te voorkomen dat de inzet van de MRA te los van de rijkskaders staat, gaan wij graag met u in gesprek over hoe de MRA betrokken kan worden en kan bijdragen aan de doelen en acties die in het NPCE zijn geformuleerd.

Ik hoop met het voorgaande voldoende te hebben bericht en ben uiteraard bereid zo nodig onderdelen nader toe te lichten. Graag blijven wij als MRA betrokken bij de vervolgstappen.

Met vriendelijke groet,

Namens het MRA programma Circulaire Economie,
Lex Hendriksen
Programma adviseur CE